

Sygn. akt I CSK 2079/22

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z wniosku J. K. i T. K.
z udziałem B. H. i J. H.
o wpis,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 października 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach
z dnia 10 września 2021 r., sygn. akt III Ca 109/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy J. K. i T. K. wnieśli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach, oddalającego apelację skarżących w sprawie o wpis, prowadzonej z udziałem B. H. i J. H..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazali występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, mającego dotyczyć relacji art. 183¹⁵ § 1 i 2 k.p.c. W istocie zagadnienie sprowadzało się do tego, czy zatwierdzenie przez sąd ugody zawartej przed mediatorem „zastępuje” – wynikającą z przedmiotu ugody – konieczność sporządzenia ugody w formie aktu notarialnego. Zdaniem skarżących użyte w art. 183¹⁵ § 2 k.p.c. sformułowanie „nie uchybia przepisom o szczególnej formie czynności prawnej” można bowiem rozumieć albo jako stwierdzenie, że

wspomniana ugoda nie wyłącza przepisów o formie szczególnej czynności prawnej (a zatem – że ugoda powinna być zawarta w formie zgodnej z przepisami szczególnymi), albo jako przesądzenie, że ugoda zawarta przed mediatorem nie narusza przepisów szczególnych dotyczących szczególnych wymagań co do formy czynności prawnej, a zatem: że ugoda zawarta przed mediatorem nigdy nie jest zawarta w nieodpowiedniej formie. Podniesiono również, że odmowa dokonania wpisu „podważa prawomocne orzeczenie sądu o zatwierdzeniu ugody i umorzeniu postępowania sądowego”.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której

zostały zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw. Oznacza to, że do sformułowania zagadnienia prawnego konieczne jest wydobycie z okoliczności faktycznych sprawy elementów charakterystycznych dla określonej grupy lub kategorii przypadków, a następnie generalizacja konstrukcyjnych elementów zagadnienia, które będą stanowiły podstawę analizy prawnej; dzięki temu odpowiedź na zagadnienie prawne, nie tracąc wiążącej z rozpoznawaną sprawą, może służyć ocenie problemów jurydycznych występujących w innych sprawach.

Przedstawione przez skarżących zagadnienie nie spełnia opisanych wyżej wymagań; odpowiedź na sformułowane pytanie jest oczywista i może być – jak również została – udzielona przez sądy w zwykłym toku wykładni. Promowany przez wnioskodawców pogląd prawny nie został wsparty istotną argumentacją, pozwalającą na odstępnie od jednoznacznych i powszechnie uznawanych wyników interpretacji art. 183¹⁵ § 2 k.p.c. Skarżący nie podjęli nawet próby wykazania, by sformułowanie „nie uchybia przepisom o szczególnej formie czynności prawnej” mogło być w omawianym przypadku rozumiane inaczej niż np. w analogicznie skonstruowanym, również dotyczącym formy czynności prawnych art. 75¹ § 4 k.c. lub art. 734 § 2 zd. 2 k.c. Jedyny prawidłowy kierunek wykładni art. 183¹⁵ § 2 k.p.c. jest oczywisty: ugoda zawarta przed mediatorem, odmiennie niż ugoda sądowa, musi czynić zadość przepisom regulującym formę czynności prawnych.

O występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego nie świadczy również rzekome podważenie postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia ugody przez rozstrzygnięcia wydane w sprawie o wpis do księgi wieczystej. Niezależnie od tego, że nie sposób stwierdzić, w jakiej kwestii skarżący dostrzegają istotny problem prawny, wypada zauważyć, że rozstrzygnięcie w przedmiocie wpisu nie wpływa w żaden sposób na istnienie i moc wiążącą postanowienia o zatwierdzeniu ugody i umorzeniu postępowania. Rozstrzygnięcie wydane w sprawie nie pozostaje również w kolizji z postanowieniem w przedmiocie zatwierdzenia ugody; ich sentencje nie są ze sobą sprzeczne

Jedynie na marginesie należy dodać, że skarżący błędnie wiążą „istotność” omawianego zagadnienia prawnego ze znaczeniem, jakie dla wnioskodawców ma rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. służy interesowi publicznemu, a o istotności zagadnienia prawnego świadczy trudność wiążąca się z jego rozpoznaniem oraz doniosłość prawna rozstrzygnięcia problemu jurydycznego, a nie to, na ile dana kwestia wpływa na żywotne interesy stron lub uczestników konkretnego postępowania sądowego.

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazali także potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Argumentacja skarżących sprowadziła się w tym punkcie do wskazania, że nauka prawa prezentuje skrajnie rozbieżne stanowiska w przedmiocie tego, jak należy rozumieć art. 183¹⁵ § 2 k.p.c., na dowód czego przywołano stanowisko zawarte w komentarzu do Kodeksu postępowania cywilnego, w którym stwierdzono, że ugoda zawarta przed mediatorem, zatwierdzona przez sąd, nie może zastąpić formy aktu notarialnego, a także odmienny pogląd wyrażony w publikacji naukowej.

Potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09 oraz 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17).

Samo istnienie w nauce prawa rozbieżnych poglądów dotyczącej danej kwestii nie przesądza o wystąpieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości – nawet gdy w głównym nurcie dyskursu naukowego obecne są dwa (lub więcej) poglądy. Nie wszystkie wątpliwości o charakterze naukowym stanowią bowiem „poważne wątpliwości” mogące powstać

w procesie stosowania prawa. Jak wskazano już wyżej, art. 183¹⁵ § 2 k.p.c. żadnych wątpliwości nie budzi. Co więcej, *in casu* skarżący dalece wybiórczo przytoczyli źródła świadczące o udzieleniu poparcia każdemu z poglądów, podczas gdy w nauce prawa pogląd zbieżny z zajęтым przez Sąd drugiej instancji podzielany jest zupełnie powszechnie, a pogląd odmienny jest dalece odosobniony.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[as]